

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Mircea cel Mare No. 33

Abonamentul 10 lei pe an

Campanie de minciuni și denaturări

D-l Pariano, în *«Farul»*, cu cunoștința bună credință și cu adevărată iubire de adevăr pe care acea gazetă o cultivă, spre imitarea surselor conservatoare de dincolo de Dunăre, ne povestește o serie de istorii care de care mai dramatice asupra celor întâmplate în județul nostru.

Are să ne silească *«Farul»* să deschidem și noi aci o rubrică a minciunilor.

Mai întâiu d-l Pariano afirmă că avocații de la Domenii (cetiți actuala Administrațiune a Domeniilor din Dobrogea) au deposedat căzăcește pe unii din locuitorii de pământurile lor. Toată lumea știe că administrațiunea domeniială nu a deposedat pe nici un proprietar de nici un palme de pământ; toate deposedările, și au fost numeroase, sunt fapta vechilor agenți, șefi de ocoale; iar administrațiunea actuală domeniială, care a început a funcționa numai de la 1 Aprilie 1903, a fost înființată tocmai pentru a pune capăt scandalurilor rezultând din deposedări.

Totuși d-l Pariano se face că nu știe și în loc să invinuiască pe acei cari au fost cauza emigrărilor și atâtor ruine, aruncă vina ticăloșilor trecutului pe noul serviciu domeniial al Statului, care nu numai că nu exista pe acele vremuri, dar care de când este creat a adus deja servicii însemnate Dobrogei. Prin măsurile luate de această administrațiune, s'au anulat deposedările pronunțate pe cel

trei de pe urmă ani; tot de acest serviciu s'au înființat comisiuni de revizuire a loturilor deposedate tocmai pentru a se reda populațiunii ceea-ce cu nedrept s'a luat; s'a adoptat dispozițiunea generală, ca loturile disponibile ale Statului în loc de a fi împărțite între protejați și tovarăși, să se ardeze numai celor în adevăr lipsiți de pământ, și în fine se lucrează cu cea mai mare râvnă la improprietărea câtor-va mil de locuitori din Dobrogea cari nici până acuma n'au pământ.

Nu putea să nu lovească *«Farul»* în această Administrațiune, căci evident nu dintre oameni curați la inimă și cu dor de ocrotirea celor slabi se recrutează clientela acelui ziar.

Mai la vale d-l Pariano pomeneste cazul d-lui avocat Fortun, căruia i s'a luat dreptul de a pleda dinaintea instanțelor judecătorești ale Dobrogei.

D-l Fortun, o știe toată lumea, a profitat de urita faptă a deposedărilor din primă-vara trecută, pentru a adresa un apel tipărit către locuitorii, îndemnându-i pe deoparte să nu mai iscălească vreun act care li s'ar prezenta de administrațiune, sub cuvânt, dice d-l Fortun, că ea îi înșală, apoi îi anunță că în schimbul unor taxe și a unui onorar plătit, parte la început parte la finitul procesului, le va lua apărarea.

Fapta d-lui Fortun este degradatoare pentru un avocat, ea constituie încercare de amăgire, pentru care a fost pedepsit de Minister prin luarea dreptului de a mai

pleda, de oare-ce împreună cu mai mulți locuitori deposedați din județ el a fost primit în audiență la Constanța, în primă-vara acestui an de către d-l Ministru de Domenii C. Stoicescu, care a luat față cu cei prezenți angajamentul solemn, că toți acei cărora li s'a luat pământ pe nedrept, vor reintra în pacinica posesiune a terenurilor lor.

Ce căuta dar d-l Fortun cu apelul său?

Nimic mai mult, nimic mai puțin de cât să profite de naivitatea oamenilor pentru a-i despoia.

Iubitorul de drepturi ale Dobrogei, d-l Pariano, nu putea să nu-l iea apărarea, căci pentru d-l Pariano, firește, faimoasele drepturi nu au altă semnificațiune de cât desfriul și voia pentru oameni fără scrupul de a sfânțui pe semenii lor.

Amar se înșală d-l Pariano dacă crede că în vre-o țară din lume, cu sau fără regim special, un om ca d-l Fortun nu ar fi fost pedepsit pentru fapta comisă, și că ar mai fi putut pleda dinaintea vuc-unui tribunal.

În Dobrogea, unde păzitorul demnității corpului advocătesc e guvernul, a trebuit ca el să ie măsura de rigoare dictată de împrejurări.

Această datorie o va îndeplini și în viitor, fără patimă dar și fără slăbiciune, de câte ori va fi nevoie.

De câte ori va fi în joc moralitatea publică, de câte ori va fi cestiune de ocrotirea celor înpricinați, cari aci sunt în mare majoritate sătenii ce au drept la o mai de aproape îngrijire și protecțiune, guvernul, suntem siguri

nu va șovăi și va pune la rezon pe acei ce cred că își pot permite să transforme Dobrogea în *codrul Vlăsiei*.

D-l Pariano ne mai face istoricul acelui slujbaş al Statului care a ajuns într-o stare nenorocită din cauza unei boli care nu iartă și și-a curmat zilele.

D-l Mincu a fost câte-va luni veterinar al județului Constanța; în urma unor fapte și a unor rapoarte pe care nu vroim să le detaliem, pentru respectul ce datorim unui mort, Ministerul de Interne a deplasat pe d-l Mincu și l'a numit medic veterinar la Muscel.

Se credea că poate clima noastră nu convine boalei de care suferea d-l Mincu; nădăjduia Direcțiunea Sanitară că trimițând pe d. Mincu într'un județ unde munca este cu mult mai ușoară se va putea ameliora sănătatea sa sdruncinată.

D-l Mincu în loc să se ducă la noul său post, a adresat Directorului general al serviciului sanitar un raport în care anunță că nu vrea să plece din Dobrogea, unde are intențiunea «să răsvrătească satele» deșteptând pe locuitori, care, dicea el, ar fi fost maltratați de predecesorii săi. Ori și ce slujbaş care n'ar fi fost în stare în care era d. Mincu, ar fi fost destituit și dat judecăței. Direcțiunea Sanitară s'a mulțumit, ținând încă odată socoteală de împrejurări nenerocite, să avizeze Prefectura, pentru a se lua măsuri de îndepărtarea d-lui Mincu din Constanța. Așa s'a și făcut; ordinul primit de d. Mincu și care este reprodus în «*Farul*», nu a fost însă executat de guardiști, și afirmarea contrarie a d-lui Pariano este un patent neadevăr.

Îndată ce a ajuns la noua sa reședință, d. Mircu, în loc să se reculegă și să-și vadă de sănătate, a publicat o broșură — așa că e tot atât de neexactă și afirmațiunea d-lui Pariano, cum că Direcția Sanitară ar fi destituit pe d. Mincu îndată ce a aflat că dânsul se pregătește să dea publicității cele ce s'a petrecut în Dobrogea.

În acea broșură, d. Mincu insultă pe toată lumea, necruțând

nicel chiar pe ministrul de Interne. Firește că d. Mincu a fost destituit. Restul se cunoaște.

Nu e om care să fi cunoscut pe d. Mincu în ultimul period al vieții sale și care să nu compătimizească la fapta sa. Nu e om, afară de d. Pariano, care să nu recunoască, că menținerea mai departe a d-lui Mincu într'o slujbă a Statului, era lucru imposibil. Singurul, în fine, d. Pariano, e în stare să facă monumentală afirmațiune, că destituirea d-lui Mincu din postul de veterinar al județului Muscel, este rezultatul regimului excepțional, cu care se cârmuește Dobrogea.

Dar cestiunea veterinarilor pusă pe tapet de către d. Pariano, cu ocaziunea relatării faptelor d-lui Mincu, ne slujește de minune pentru a pune în lumină procedurile d-sale și a celor de la «*Farul*».

S'a făcut abuzuri de unii veterinari ai Dobrogei, nimenea nu contestă; toți oamenii de bunăcredință însă constată, că serviciul veterinar al județului, de un an încoace, a luat o îndrumare cât de satisfăcătoare.

Perioada de curățire a vechiurilor obiceiuri a făcut o victimă.

Unul din domniile veterinari, care credea, se vede, că i se va trece cele ce se permitea în trecut, a săvârșit acte incorecte. El a fost dat în judecată. De cine credeți că a fost apărut la tribunal, și chiar gratis, acel veterinar? De prietenii de la redacția «*Farului*».

Așa că d. Pariano învinuiește administrația, că veterinariii comit abuzuri, iar amicii d-sale fac o manifestație la tribunal în contra măsurilor de represiune a incorectitudinilor constatate și urmărite.

Duioasă armonie, care zugrăvește și pe unii și pe alții.

PREPTURILE POLITICE

Pentru că ni se reproșează de niște vechi prieteni ai ziarului nostru, că altădată am fi avut altă finută în chestia drepturilor politice, și fiind-că nu putem edita în broșură studiile noastre, începem a reproduce seria de articole scrise în această privință, observând că

nu am avut nimic de schimbat în atitudinea noastră de până acum.

Eată primul articol publicat în numărul nostru 134 de la 3 Septembrie 1895.

Insemnătatea drepturilor politice:

Cetitorii acestui ziar știu că n'avem nici în clin nici în mînecă cu partidele politice din țară; că chiar aci în localitate n'am avut nici-odată niscă-va veleități de a crea curente politice, împrejurul cărora să fi căutat a grupa aderenți.

Programul nostru este: *Românismul și prosperitatea economică a provinciei*, și avem atâtea lucruri de făcut încă, pe acest teren, că nu ne putem permite luxul discuțiunii principiilor de politică generală. De altmintrelea, cum stau lucrurile în țară, unde nimenea nu mai poate deosebi cine e progresist și cine e reacționar, o discuțiune pe acest teren ar fi chiar sarbădă și fără nici un folos pentru locuitorii Dobrogei.

Rezultatul la care s'a ajuns, după 17 ani, în Tulcea și Constanța, pe câmpul de activitate al căilor de comunicație, nedău incredințarea că regimul politic n'are nici un rol în administrarea unei provincii; că totul atîrnă de la omul ce se pune în capul unei trebi.

Dacă administrația, ast-fel după cum este ea în Dobrogea, desbrăcată de ori-ce preocupățiune politică, nu e în stare a face mai mult de cât de a învîrți de ași pe mâine greoiul mecanism al urnirei afacerilor publice, ce ar putea ea face mai mult când și-ar mai arunca în cărcă și povara destul de grea, adeseori zdrobitoare, a intereselor de partid?

E rău lucru negreșit că administrația unei provincii cum e Dobrogea, să fie lăsată fără nici un control, fără nici un imbold, fără nici un stimulent de lucru, dar acest rău, după părerea noastră, nu e mai prejudiciabil intereselor publice de cât regimul diferitelor coterii politice, al făgăduelilor date și neimplinite, de care uzează și prea des abuzează diferitele partide în luptă pentru situațiune.

Spre a ne edifica pe deplin asupra acestui adevăr, să spunem

un singur exemplu din istoria contemporană a țării.

De când cunoaștem regimul constituțional luptele politice s'au dat totdeauna pe terenul îmbunătățirii soartei țăranilor, din care se compune patru părți ale populațiunii.

Ce s'a făcut pentru țărani, de 30 de ani până acum?

Afară de improprietărea însurățeilor, făgăduită prin legea de la anul 1864, care se efectuează abia acum, mai e ceva?

S'au făcut școli berechet, de toate gradele, pentru populațiunea *streină* a orașelor, pe care și de țărani mai nu le poate frecventa; s'au făcut spitale la orașe, pe care nenorociții de săteni abia pot intra; s'au făcut instituțiuni de credit fonciar urban și rural, de care țărani nu pot profita, măcar ca țărani ardeleni; s'a făcut creditul agricol, pe care țărani mai mult îl blastemă de cât îl binecuvintează; — dăseălimea, inginerii, proprietarii și arendașii, medicii și avocații, funcționarii și toate breslele orașești au legile, azilurile și imunitățile lor, nume *talpa casei* n'are nimic; țărani n'au dreptul de cât să muncească, așa după cum s'au apucat din moși-strămoși, cu rutina și uneltele lor primitive, fără să li se înlesnească o muncă mai ușoară și mai spornică.

Țăranul român nu este cu nimic mai înaintat de cum era acum 30 de ani, cu toată gălăgia patriotică în periodul alegerilor. Toate făgăduirile au ramas mincinoase până la anul ministru al Dobrogei, care, fără gălăgie, a improprietat țărani pentru o valoare de aproape 50,000,000 lei.

Va să dică omul e totul, iar nu făgăduelile pompoase care au făcut din țăranul Român cel mai sceptic om din lume.

În Dobrogea s'au putut improprieta 10,000 de plugari, indigeni și străini numai în virtutea Augustei promisiunii a M. S. Regelui care la trecerea Dunărei a făgăduit populațiunii Dobrogene abolirea dijmei în natură și improprietărea celor fără pământ ceea-ce în Bulgaria nu s'a făcut până acum.

Nu; nu ne facem nici o iluziune,

Dobrogenii nu se pot aștepta la lucruri mari de la exercițiul drepturilor politice ce urmează a li se da, de la gălăgia ce se va face la alegerile de deputați și senatori.

Dar, cestiunea e alt unde va.

Acum că prin construirea podului peste Dunăre, Dobrogea încetează de a mai fi considerată ca o filială a României; acum că prin refacerea portului și prin navigațiunea maritimă Constanța devine plămâni țării, în care scop se cheltuesc atâtea milioane, *se mai poate lăsa această provincie neîntrupată la patria mamă?* Când aci sunt concentrate cele mai vitale interese economice ale țării; când populația provinciei, trei pătrimi, e alcătuită numai din Români de sânge, din care 15 sate compacte formate numai anul trecut, cu coloniști din țara mamă, se mai poate lăsa această *parte integrantă a țării ne reprezentată în sfatul unde se discută interesele țării întregi?*

Am auzit vorbindu-se de oameni serioși că ar trebui Dobrogei un guvernator, cu o Cameră Provincială. Această idee ne pare prea rescoaptă spre a mai crede în minunățiile ce ar putea face.

Această experiență, poate bună altă dată, nu ar folosi la alt-ceva de cât a întări credința populațiunii locale că cuvinte de înaltă diplomatie face imposibilă *anexarea definitivă a Dobrogei*, ceea-ce noi nici odată nu am crezut, iar faptul din urmă, angajarea atâtor cheltueli, îi dă cea mai puternică desmintire.

Guvernul să aprecieze.

P. Grigorescu.

Un bărbat delicat

D-l D-r. Zisu, evident omul cel mai cu duh și tot-deodată cel mai delicat bărbat din Constanța, a cetit scrisoarea pastorală ce cu ocaziunea Sf. Sărbători P. S. Sa Episcopul Dunărei-de-jos o adresează creștinilor și preoților din eparchia Sa; bănuind că P. S. Sa nu a înțeles sensul propriilor sale cuvinte, d. Zissu crede necesar și cuviincios să i le talmăcească.

Prea Sfințitul laudă pe săteni pentru ridicarea mărețelor altare,

carl, mulțumită generosității locuitorilor de o vreme încoace, împodobese Dobrogea. Acest fapt recunoscut de toată lumea a făcut obiectul a numeroase rapoarte către ministru de Culte, iar toate cuvântările rostite la solemnitățile din cei doi din urmă ani la Constanța, atâți de miniștrii cât și de autoritățile locale, n'au avut altă țintă de cât de a pune acest fapt minunat în mai mare evidență.

P. S. Sa, care a visitat anul trecut județul Constanța și care a fost viu impresionat de cele vădute, o spune la rîndul său cu o vădită satisfacțiune și cu o legitimă mândrie, o spune ca pe una din cele mai îmbucurătoare constatări făcute în decursul anului care s'a sfârșit.

D-l Zisu însă nu se mulțumește cu atâta; el vrea să esplice P. S. Sa și să ne dovedească și nouă, că gândul înaltului Prelat, când a scris scrisoarea pastorală, era nu numai de a lauda pe săteni, dar și a demasca pe acei cari caută să despoaie pe săteanul român de ori-ce merit, împăunându-se cu munca și faptele lui, pentru a-și ascunde păcatele lor.

Frumoasă interpretare a cuvintelor de pace și de binecuvîntare, trimise de Anul nou de venerabilul Episcop al Dunărei-de-jos către populațiunea creștină din eparchia Sa!

Nu e așa că aveam dreptate, când spuneam la început că *delicat bărbat* e d-l doctor Zisu?

IN CHESTIA APEI

Ziarele din București au adus știre că Consiliul tehnic superior ar fi modificat proiectul de aducerea apei în oraș.

Iată în ce consistă aceste modificări, de introdus: Consiliul este de părere, că rezervoriul de apă de 500 metri capacitate, ce este a se construi pe movila lui Ovidiu (Avrad-tepe), să se facă de beton armat, adică legat prin o țesătură de sîrmă de fer, constând mai puțin de cât cel proiectat; atrăgând atențiunea consiliului comunal asupra prețurilor din devisul general de

430.000 lei ce ar fi prea mari și cari ar trebui reduse în cas că ele nu vor fi micșorate de la sine, la licitația ce se va ține pentru întreprinderea acestor lucrări.

Examinându-se din nou proiectul la comună, se dă cu socoteala că costul rezervoriului, d. ex., estimat în proiectul trimis cu 70.000 lei, făcut cu beton armat, s'ar putea reduce la jumătatea prețului cât s'a pus în acel devis; iar acela al marelui conducte de refulare, calculată la 4000 m. c. pe Ți, de cari comuna nu va avea nevoie de cât peste o serie de ani când numărul populației s'ar fi împătrit de cât este astăzi, s'ar reduce la cel mult trei pătrimi din valoarea estimățiunii de astăzi, rezultând pentru comună o economie considerabilă numai din aceste două piese până la 60—70 mii de lei.

Ast-fel refăcut devisul de inginerul respectiv, cu toate reducerile ce vor mai fi posibile de introdus, proiectul va fi din nou retrimis onor. Consiliu tehnic spre aprobare, după care lucrarea va fi scoasă imediat în licitație publică, pentru aceste două lucrări și restul rețelei de distribuție de 6 kilometri, ce vor trebui neapărat să fie gata până la 1 Septembrie anul viitor; ast-fel fiind încheiată convențiunea cu Direcția Căilor Ferate Române

• • •

Observându-se că apa distribuită prin puțurile orașului are, dimineața, la unele din ele, o culoare gălbue și de două ori până acum a avut un miros, care de altminterlea nu este de loc vătămător sănătății, după afirmările tuturor celor ce au examinat-o, s'au luat următoarele dispozițiuni: atât rezervoriul de distribuție al Dir. C. F. cât și puțul de la Uzina de la Anadolkioi vor fi închise ermetic de serviciul Direcției, nedeschidându-se de cât odată pe săptămână, când rezervoriul se curăță de obicei, în prezența șefului secțiunii; un delegat al primarului va îngriji ca sacalele particulare să fie desinfectate în prezența sa, cu varul cel mai curat, și al treilea, ca puțurile și toate gurile de apă de pe conductele stabilite deja să

curgă în locurile de descărcare câte o jumătate de ceas, înainte de venirea particularilor, ca apa care stagnează peste noapte în țevile conductei să se scurgă de geaba, până la limpezirea ei de ori-ce culoare pe care o capătă de la țevile încă împregnate de smoala cu care au fost legate între ele.

După afirmările tuturor, apa orașului este excelentă și așa de ușoară la băut, cum nu e nici o apă din acele ce au alimentat orașul până acum. Nici o mirare dacă nu ar fi liberă de ori-ce miros sau culoare, la toate coloanele de apă unde distribuția e mică mai ales, căci în alte orașe, București d. ex., aceste defecte au dăinuit luni de zile după distribuție în oraș.

Fapt este că de la 14 Noembrie până acum de două ori apa Primăriei a avut câte un miros, unul de gaz, iar alții de doftorii, acid-fenic etc., dar nu la toate fântânile. Publicul nefiind în stare a controla cum i se servește apa de sacagii, se poate ca aceștia, și pe unele locuri puțurile particulare să fie de vină, anume acele condamnate de mult la închidere. Administrația comunală a întreprins cea mai minuțioasă cercetare în astă privință și va avisa la măsurile necesare.

TRUBADURULUI DE LA FARUL

O D A

*Lyră hodorogă, Trubadur de Maieri,
Urlă'n lună, 'n stele, cât ești fără baieri:
Iașul, Bucureștiul, Sibiu, Capitale,
Rînd pe rînd svârliț'ău bleahurile tale.
Ocoliși pământul urmînd din nas,
Medjedia'ți fuse ultimul popas.—
Am un semn, o sgară, de gât să ți atîrn
Nimeni să se'nșele că nu ai stăpin.*

Ghimpe.

Informațiuni

Numărul acesta, 445, al ziarului, tipărit Duminică trecută cu oare-cari erori de redacție și omisiuni de detalii ce puteau altera sensul informațiilor ce am vrut să dăm, a fost cassat imediat ce ne-a fost adus la birou, unde erorile au fost observate, nefiind distribuit nici un număr, nici la abonați nici la debitanți, spre vîndare cu foaia.

Cerem scuze d-nilor abonați pentru

intarzierea distribuției, fiind imposibil la tipografie retipărirea foii până astăzi.

REDACTIA.

Toate tabelele de revisuirea proprietăților rurale ale celor absenți din comitate, dresate de comisiunile de plasă din județul nostru Constanța, au fost trimise onor. Minister al Domeniilor spre a se pronunța asupra acestor lucrări.

Județul vecin Tulcea lucrarea încă nu e isprăvită, comisiunea plăsei Babag lucrînd acum la facerea acestor tabele.

De cât știm toate depozitățile făcute de agenții domeniilor de trei ani încoco de ministrul al Domeniilor le considerăm nu și neavenite până se va pronunța asupra tabelelor trimise.

Articolul din ziarul nostru, numărul trecut, intitulat: «Starea prosperității în Dobrogea» a fost reprodus din Vînta Națională de la Decembrie anul expirat. Rectificăm omisiunea, făcută din greșala corectorului, scăpată din vedere la revizuirea cuprinsului gazetei.

La numărul viitor, vom începe a publica referatul d-lui consilier P. Grigorescu, în privința cartierului țigănesc, ce urmează să fie mutat din locul său de astăzi.

Comuna de Seont din Constanța, ar să ia de la repozitul D-r N. Călianopulo suma de aproape 22.000 lei, acceptate și giruri. Deci, în sumă respectabilă, cel puțin în bilanșată pentru cine știe cât timp. Mai știm multe asemenea sume groase peste măsură împrumutate pe la diferiți clienți necomercianți, pe cari îi vom numi dacă d-lui censori nu-și vor face datoria pe deplin, lămurind la finele anului pe acționari, de cum li se încheiează banii depuși în acțiuni, și nu vor lichida odată creanțelor în suferință, care figurează de mai mulți ani în bilanșuri cu suma numai de 57.000 lei.

Supra casului de la Ghiuvegea, pentru care insistă articolul chilometrie al P. Pariano, ne avînd nici o cunoștință, am pe autor să ne arate când s'a impliat și cine a fost autorul care a citat? Insistăm asupra acestei lămuriri.